

21.YÜZYILDA TÜRKİYE’DE EDEBİYAT DERGİLERİNDE İLLÜSTRASYON VE ESERLERİNİN İNCELEMESİ¹

Melike Güher YILMAZ BİLGİLİ
Ayşe Nur YILDIZ ÜNAL
Gülsüm DOĞANER

ÖZET

Görsel anlatım dili olan illüstrasyon geçmişten günümüze bir iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Resimleme sanatı olarak tanımlanan illüstrasyon zengin bir tarihe sahiptir. Teknoloji ile birlikte dijital çağa ayak uyduran bu resimleme sanatında bu alana gönül vermiş genç sanatçı adaylarından Ada Tuncer, Aysu Bekar ve Önder Özgenç’in illüstrasyon sanatına kazandırdığı eserler bulunmaktadır. Bu çalışmada öncelikle illüstrasyon sanatının önemi, çeşitleri, beslendiği kaynaklar vurgulanmıştır. İllüstratörlerin biyografilerine yer verilmiş ve edebiyat dergilerine kazandırdığı eserler incelenmiştir. Kafkaokur, Masa, Kafasına Göre, Edebiyatist, Ayraç ve Vapur yayınlanan illüstrasyon alanında birçok çalışmaları bulunmaktadır.

GİRİŞ

İllüstrasyon, kullanım alanları açısından oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir. Edebiyat, eğitim, medikal, moda, botanik, grafik tasarım ürünleri, animasyon, reklam sektörü gibi uçsuz bucaksız yeri olan önemli bir sanat dalıdır. Görsel Grafik tasarım sözlüğünde : “açıklamak, örneklendirmek ya da süslemek amacıyla resimlendirme çalışması”(Ambase ve Haris, 2014. s.123) şeklinde açıklanan illüstrasyon; ifadelerin, metinlerin, düşüncelerin en kısa yoldan, etkili bir biçimde anlatılmasını sağlar. “İllüstrasyonların amacı, “farklı dilden ve farklı ırktan insanların başka herhangi bir araca ihtiyaç duymadan gördükleri, hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak şeklinde tanımlar. ”(Tuna,1999) Geçmişten günümüze dinamik bir yapıda gelen İllüstrasyon Sanatının ilk örnekleri mağara duvarlarına kazınmış duvar resimlerinden başlıyor denilebilir. Bu sebeple yazının keşfedilmediği dönemlerde kullanılan önemli bir iletişim aracı olduğunu söylemek mümkündür.

¹ Bu Makale 27-29 Ekim 2018 tarihleri arasında Manavgat-Antalya’da düzenlenen ASEAD 4. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan bildiriden geliştirilmiştir.

1. İLLÜSTRASYON VE İLLÜSTRASYON SANATININ ÖNEMİ

Wigan (2012)'in anlatımıyla illüstrasyon tarihi şu şekildedir; “İllüstrasyonun evrimi medeniyetin, yükselişin de aynasıdır. İ.Ö 3000 Fransa’da Lascaux mağaralarının tavan ve duvarlarında yer alan resimlerde onları çizenlerin, gündelik yaşamından sahneleri yer almaktadır. Mağara resimlerinden sonra İ.Ö. 3500 yıllarında Sümer kil tabletleri İ.Ö 3200 Hiyeroglifler ile süreç devam etmiştir.1850’ler de Sanayi Devrimi,1860’lar Altın Çağ ve 1880’ler Arts and Crafts Hareketi İllüstrasyon Sanatının profesyonelleştiği dönemlerdir. 1890’lar da Art Nouveau, 1890’lar da Afiş Sanatı, 1898’ler de İllüstrasyon Members Clubs ile illüstrasyonun sergilendiği geniş kitlelere hitap eden eserlerin ortaya çıktığı yenilikçi çağdır. Arts and crafts sanat akımından sonra diğer sanat akımlarının doğması sayesinde illüstrasyon sanatçı bireyler tarafından farklı tarzlarda yorumlanarak güncel ,etkili bir araç olarak günümüze kadar gelmiştir.(s.277-281). İllüstrasyon Araçları, kağıt, fırça, maket bıçağı, cetvel, gönye, pergel, makas, büyüteç, slayt projektörü, orantı cetveli, silgi, yapıştırıcı ve sabitleştirici sprey illüstrasyon çalışmalarında kullanılan temel malzemelerdir. Taslak çalışmalarında çoğunlukla yarı saydam, ince ve düz yüzeyli kağıtlar tercih edilir. Ucuz olan pelur ve eskiz kağıtların yanı sıra, özellikle marker çalışmalarına yönelik olarak üretilen ve bloklar halinde satılan kağıtlar taslak aşamasında yaygın olarak kullanılmaktadır. İllüstrasyon çalışmalarında genellikle 150 ile 300 gr/m² arasında değişen kalın resim kağıtları kullanılır. Resim kağıtları üç ana grupta toplanır. Kalın grenli kağıtlar (suluboya ve gravür kağıtları) Düz yüzeyli sıcak preslenmiş kağıtlar, İnce grenli soğuk preslenmiş kağıtlar. Profesyonel çalışmalarda iyi kalitede samur kılından yapılmış fırçalar tercih edilir. Samur fırçalar iyi korunduklarında ve temiz tutulduklarında yıllarca kullanılabilir. Fırçalar, yassı ve yumuşak olmak üzere iki değişik tipte üretilir. Yassı fırçalar geniş yüzeylerin boyanmasında, yuvarlak fırçalar ise; ayrıntıların belirlenmesinde kullanılır. Sanat amacı ile -0-numaradan -20- numaraya kadar değişik kalınlıklarda üretilir.

2. GENÇ İLLÜSTRATÖRLER VE ESERLERİ

2.1. Ada TUNCER

1989 İstanbul doğumlu olan Ada Tuncer, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sinema ve Televizyon Bölümünde eğitimine devam ediyor. Aynı zamanda illüstratörlük yapıyor. Çizimlerinde sulu boya, çizim, mürekkep gibi geleneksel yöntemlerden yararlanan illüstratörün çalışmaları sıklıkla Bant Mag'de yayımlanıyor. Kafasına Göre, Ayraç gibi edebiyat dergilerinde istenen konulara göre çalışmalarını sürdürüyor.

Eserleri

2.2. Aysu BEKAR

1991 Eskişehir doğumludur. Kolaj tekniğini geliştirerek çalışmalarında uygulamaya başlamıştır. Grafik tasarımla kolajı birleştirerek edebiyat dergilerinde ve firmalarda yerini alıyor.

Eserleri

2.3. Önder ÖZGENÇ:

1994 Osmangazi doğumludur. Akdeniz Üniversitesi Resim Bölümünde Yüksek Lisans yapmaktadır. Dört yıldır dijital çizimlerle ilgilendiğini ifade etmektedir. İlk olarak cep telefonunda çizmeye başlamış. İnternette çizim videoları izleyerek, bol bol eskizler yaparak ve ünlü illüstratörlerin yaptıkları çalışmaları inceleyerek kendisini geliştirdiğini ve tarzını bulduğunu ifade ediyor. Edebiyat dergilerine çizim yapalı bir sene olduğunu ve bu süreçte Kafkaokur, Masa, Kafasına Göre, Edebiyatist, Ayraç, Vapur dergilerine çizimleri vardır. Konu olarak; imgesel çizimler ve portre ağırlıklı çalışmaları olduğu, portrelerin daha çok sinema ağırlıklı olduğunu verilen metinleri okuduktan sonra kafasında oluşan eskizleri direk dijitale aktardığını ifade ediyor.

Eserleri

SONUÇ

İllüstrasyon geçmişi dijital çağ ile başlamış bir sanat dalı değildir. Mağara duvarlarındaki resimlerden başlayıp tarihsel bir gelişim süreci yaşayarak dijital çağa ayak uydurmuş bir sanat dalı olduğu görülmektedir. Özellikle Çağdaş dünyada toplumu oluşturan bireyler arasında iletişimi sağlayan olumlu ve yapıcı bir etki bırakan, resimleme sanatının önemli bir dalı olduğu ortaya çıkmaktadır. İllüstrasyon sanatına gönül vermiş genç sanatçı adaylarından, Ada Tuncer, Aysu Bekar ve Önder Özgenç'in yaşamı bu alanda yapmış olduğu çalışmaları ve edebiyat dergilerinde yayınlanmış eserlerinin incelenmesi, makalede yer almıştır. Sosyal çevre ve aile yapısı, ailenin desteği bireylere cesaret, güç vererek genç illüstratörlere ilgilendikleri alanda başarı kapılarını aralamaktadır.

KAYNAKÇA

- Ambrose, G. Harris, P. (2010) “Görsel Grafik Tasarım Sözlüğü”, Literatür Yayıncılık. 2010. İstanbul
- Becer, E. (1997). İletişim ve Grafik Tasarım, Dost Kitabevi, 1997. Ankara
- Eser, B. (2013). ALEM Dergisi, Şubat 2013, İstanbul
- Kafkaokur . Aylık Edebiyat Dergisi, Mart 2018, Sayı 25, İstanbul
- Kafkaokur . Aylık Edebiyat Dergisi, Nisan 2018, Sayı 26, İstanbul
- Kafkaokur, Aylık Edebiyat Dergisi, Haziran 2018, Sayı 28, İstanbul
- Tuna, S. (1997). İlk okuma ve Yazma Öğretiminde İllüstrasyon'dan Faydalanma Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ,Resim-İş Eğitimi Anasanat Dalı. 1997. Ankara.
- Wigen, M. (2012). Görsel İllüstrasyon Sözlüğü, Literatür Yayıncılık. 2012. İstanbul.